

การนำเสนอความเป็นตัวตนของผู้หญิงบริการ
ในสถานบันเทิงบาร์เปียร์ จังหวัดเชียงใหม่

โสภิตา วีรกุลเทวัญ

วิทยานิพนธ์นี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ธันวาคม 2543

การนำเสนอความเป็นตัวตนของผู้หญิงบริการ
ในสถาบันบันเทิงบาร์เปียร์ จังหวัดเชียงใหม่

โสภิตา วีรกุลเทวีญ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพัฒนาสังคม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

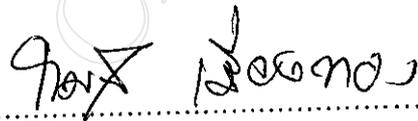
ประธานกรรมการ

อาจารย์ฉลาดชาย รมิตานนท์

กรรมการ

ศาสตราจารย์ ดร.ยศ สันตสมบัติ

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จามะรี เชียงทอง

12 ธันวาคม 2543

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์เป็นช่วงเวลาแห่งการเดินทางของความคิดและความรู้สึกต่อเรื่อง ๆ หนึ่งอย่างใจจดใจจ่อ บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าเกิดความอึดอัดใจ ตื่นตาตื่นใจในความเข้มแข็งของมนุษย์ ผู้หญิง แต่ในขณะเดียวกันความหดหู่ ท้อแท้ และบอบช้ำกับเรื่องราวความเป็นไปของผู้หญิงก็เกิดขึ้นทับขึ้นมาได้ในหลายโอกาส ไม่น้อยไปกว่าความรู้สึกแรก ข้าพเจ้ารู้จักผู้หญิงเพียง 20 กว่าคน สนิทสนมกับผู้หญิงจำนวนหนึ่ง จึงไม่อาจอ้างได้ว่า เข้าใจผู้หญิงทั้งหมดที่ทำงานในบาร์เบียร์ ประสบการณ์ของข้าพเจ้ากับพวกเธอ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของประสบการณ์ทั้งหมดที่พบเจอในชีวิต ยิ่งเข้าไปคุ้นเคยกับเธอเหล่านั้นมากเพียงใด ข้าพเจ้ายิ่งรู้สึกถึงความอ่อนต่อโลกของตนเอง การเขียนเรื่องของผู้หญิงที่มีเลือดเนื้อ มีความเปลี่ยนแปลง และความเป็นไป นับเป็นความเศร้าโดยตัวเองอยู่ไม่น้อย

เวลาราวสองปีที่เข้าไปคลุกคลีกับพวกเธอจนถึงวันนี้ มีบ้างบางคนเขียนจดหมายทางอีเมลล์มาแล้วถึงชีวิตใหม่ที่เยอรมันกับแฟนวัยกลางคนรายล่าสุด นี่เป็นข้อความบางตอนบ่งบอกความภาคภูมิใจ "...I told him have sex one month one time ....He OK . Next week I go to Denmark . I happy but lonely ,miss you ... " บางคนกำลังป่วยอยู่ในอาการขั้นที่เรียกว่า เชื้อราขึ้นสมอง กลับไปใช้ชีวิตที่บ้านหลังใหญ่ที่หนุ่มใหญ่ชาวอเมริกันปลูกไว้ให้ และเขายังคงส่งเสียเธออยู่เป็นประจำ คนรู้จักล้วนแอบพูดกันว่าเธอ "บ้า ควบคุมสติไม่ได้" เมื่อมีโอกาสผ่านย่านบาร์เบียร์ ข้าพเจ้ามักเหลือบมองเข้าไปในบาร์เบียร์แห่งที่เคยทำงานอยู่ ผู้หญิงเปลี่ยนหน้าไป มีบ้างบางคนเป็นคนคุ้นเคยในช่วงเวลาหนึ่ง ...นี่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตจริง

ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานครั้งนี้ ด้วยความคิดที่อยากบอกเล่าเรื่องราวของผู้หญิงกลุ่มหนึ่งที่พยายามดิ้นรนต่อสู้กับชีวิตในแบบหนึ่ง ๆ ที่พวกเธอเผชิญอยู่ ผ่านสายตาที่ข้าพเจ้าพบเห็น ดีความจากการสังเกต พูดคุย คลุกคลีในบางระดับ เมื่อผ่านพ้นกระบวนการเหล่านี้ ข้าพเจ้าได้คิดว่า หากเราเสียหุพังเรื่องของใครด้วยความตั้งใจแล้ว ความยอมรับในสิ่งที่พวกเขา กำลังเป็นอยู่จะเพิ่มพูนตามมาแทนที่การทักท้วงว่าเข้าใจ

ตลอดระยะเวลาของการทำงาน ทุกขั้นตอน ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งอาจารย์และเพื่อนรอบกาย ที่ต้องทนรับฟังข้าพเจ้าบ่นระบาย โอดครวญ เสียน้ำตาไปก็มาก อยากรจะหยุดทำหลายหน โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงที่ไปเป็นพนักงานผสมเหล้าแบบได้รับเงินเดือน ๆ ละ 3,000 บาท เข้างานราวหนึ่งทุ่ม เลิกงานตีสอง ช่วงนั้นเป็นต้นฤดูหนาว ลูกค้ำมาก ผสมเหล้าสลับกับล้างแก้วจนตาลายหน้าข้าพเจ้ายังต้องลอบสังเกตความเคลื่อนไหวทั้งปวงในบาร์เบียร์เพื่อกลับมาจดบันทึกหลังเลิกงานทุก

คืน หากไม่มี “พี่เต็ก” คนข้างกายที่แสนดีคอยไปรับ-ส่ง และถกเถียง-รับฟังเรื่องราวสารพัดอารมณ์ ทุกคืนหลังเลิกงาน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงผ่านไปอย่างขมขื่น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับอาจารย์ฉลาดชาย รมิตานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่แสนจะใจกว้าง ทุกครั้งอาจารย์รับฟังเรื่องเล่าจากสนามอย่างตั้งใจ ให้คำแนะนำ กำลังใจและเสริมสร้างความมั่นใจ รวมทั้งถามไถ่ถึงผู้หญิงที่ข้าพเจ้าเล่าให้ฟังอย่างคุ่มเคย เช่นเดียวกับอาจารย์ยศสันตสมบัติ ที่ช่วยคลี่คลายความคับข้องใจสารพัดรูปแบบของข้าพเจ้าได้เป็นอย่างดี ยิ่งแม้ว่าความรู้สึกแรกสุดที่ไปพบ - ปรึกษาวิทยานิพนธ์กับอาจารย์เต็มไปด้วยความเกรงกลัวในการโต้ตอบของอาจารย์อย่างจับใจ ขอขอบพระคุณอาจารย์จามะวี เชียงทอง ที่กรุณาเสียสละเวลา Reading ด้วยและเป็นกรรมการอ่านวิทยานิพนธ์อย่างรวดเร็วและตั้งใจ

นอกจากนี้ยังต้องขอบพระคุณอาจารย์ที่ภาคสังคมวิทยา มานุษยวิทยา อีกหลายท่าน ทั้งอาจารย์อานันท์ กาญจนพันธ์ุ แนะนำบทความที่เกี่ยวข้อง อาจารย์วารุณี ภูริสินธิ์ธิ์ แนะนำหนังสือและถามไถ่ด้วยความห่วงใยทุกครั้งที่พบเจอ จู๋-พีน้อย พี่อ้อย และเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ อีกหลายคนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ไปเที่ยว-เยี่ยมที่บาร์ จัดส่งหนังสือที่หาไม่ได้ในเชียงใหม่มาให้ และท้ายที่สุดขอขอบคุณ กองทุนซาซากาวา ที่มอบทุนการศึกษาเต็มจำนวน และโครงการวิจัยเครือข่ายปริญญาโทด้านไทศึกษา สำนักงานกองทุนวิจัยที่ให้การสนับสนุนการวิจัย

โสภิตา วีรกุลเทวีญ